

שקשה לקיימה ביותר ע"ש. נמצא דבימי אחשורוש קיבלו ברצון גם התורה שבעל פה כמו שכתבנו:

בפסוק (אסתר ט, כו) לימים האלה פורים על שם הפור. נראה שזה יסוד הנס. ולכאורה מאי נפקא מינה בפור הזה. אבל הענין הוא כי בוודאי כיון שהגורל נפל על ימים אלו. בלי ספק היה זה סוף כחו של המן ועמלק שהיה בתוקף האחרון שיש להם. לכן כתיב (אסתר ג, ז) שראה כי כלתה אליו הרעה. פירוש שאין לו כח להרע עוד. כי בוודאי כח הרשע להרע כמו שכתוב (בראשית כו, מ) ועל הרבך תחיה. וכיון שנפסק שוב כחו האחרון הוא גאולה שלימה מתחת יד עמלק. אם כי עוד יהיה מחיית עמלק בימי משיח. אבל כחו להרע לנו נראה שנפסק לגמרי. וכתיב (אסתר שם) והמן עמד לבקש כו'. כי גם בימי שאול לולי שפעלו הרשעים לעורר קצת רחמנות עליהם. היה להם מפלה לגמרי. רק שריחם שאול והעם כו' (שמואל א טו, ט). וכמו כן רצה עתה המן לעורר רחמנות באסתר. אבל הם תקנו חטא שאול לגמרי. כי מאחר שנאמר (דברים כה, יז) זכור את אשר עשה לך עמלק כו' תמחה כו'. מוכח שכל נפילת עמלק תלוי בשנאת בני ישראל אותו כו'ל:

[תרל"ט]

קימו וקבלו כו' להיות עושים כו' (אסתר ט, כז) וכתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה כו' (שם כב). ומה זה שבח הגדול שקיבלו עליהם מעשה זו. אבל הענין הוא על פי מה שאמרו חז"ל הדר קבלוה בימי אחשורוש. פירש רש"י² מאהבת הנס כו'. ותוספות³ מקשים הא מקודם הקדימו נעשה

⁵ עיין בזהר ח"ב, סד ע"ב.

⁶ שבת פח ע"א.

⁷ תנחומא נח, ג, עיין שנת תרל"א הערה 13.

⁸ שבת פח ע"א.

¹ שבת פח ע"א.

² ד"ה 'בימי אחשורוש'.

³ ד"ה 'כפה'.

שום חטא. ולכך בכל עת שיש מחיית זרע עמלק נתקן חטא העגל. וזה שאמרו הדר קבלוה כו' שחזרו לזכות ההקדמה של נעשה לנשמע כו'ל:

[תרל"ח]

מה שתקנו משתה ושמחה משלוח מנות ומתנות כו' (אסתר ט, כב). כי הנה ענין מגילה הזאת היא שורש ומפתח בנין בית שני. והנה בית המקדש ראשון היה ענין תורה שבכתב¹. לכן אמרו חכמים² שנחרב על ידי עבודה זרה גלוי עריות שפיכות דמים כו'. אבל בית המקדש שני היה ענין תורה שבעל פה¹ לכן אמרו² שנחרב על ידי שנאת חנם. ומגילה זאת היא ענין חיבור תורה שבכתב ותורה שבעל פה. לכן נקראת ספר ונקראת אגרת³. וענין תורה שבעל פה הוא באמת כללות המדות טובות שנטבעו בלבבות בני ישראל בנפשותיהם. שהיא נמשכת משורש דביקות בני ישראל למעלה. ולכן על ידי אהבת בני ישראל והתאחדם אין שום חסרון. כי בכלל נמצא שלימות בכל הענינים כמו שכתוב⁴ (זכריה י, ד) ממנו פנה ממנו יתד כו'. והימים האלה מסוגלים לזאת ההתאחדות כמו שכתוב (אסתר ט, טז) נקהלו כו'. ועל ידי הקיבוץ שכתוב (אסתר ד, טז) כנוס כו' כל היהודים גברו נגד עמלק. כי בהכלל אין לו כח כמו שכתוב (דברים כה, יח) הנחשלים אחריו כו'. שיצאו מן הכלל. כמו שכתוב⁵ ברפידים שהוא הריסות החיבור. לכן אמרו בגמרא⁶ הדר קבלוה בימי אחשורוש. דבמדרש תנחומא פרשת נח⁷ פירשו מה שכתוב⁸ מודעא רבה לאורייתא והלא הקדימו נעשה לנשמע ומפרש דקאי על תורה שבעל פה

¹ ע"פ הזוהר ח"ב צט ע"ב; ע"ע בליקוטי תורה, דרושים לר"ה דף גז ע"ג אות ה'.

² "מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו - עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם" (יומא ט ע"ב).

³ מגילה יט ע"א.

⁴ עיין שמור'ר לו, א.

לנשמע. ולמה הוצרך לכוף עליהם הר- כגיגית. אבל באמת המגיד מראשית אחרית הוא ראה וידע כי לא ישארו בכתריהם. כאשר חכמים הגידו⁴ קלקלתם נעשה הזוהרו בנשמע. ועל ידי שכפה עליהם הועיל אחר כך לקבל השמיעה. גם שקלקלו הנעשה בחטא הידוע. מול זאת אמרו הדר קבלוה בימי אחשורוש נראה שניתקן עתה בימי הפורים קלקול הנעשה. לכן הימים נזכרים ונעשים. ולכן המצוה לענג הגוף. ואיתא בזוהר הקדוש⁵ כי בפורים מתקנים על ידי עונג כמו ביום הכפורים על ידי עינוי ע"ש. וכמו ביום הכפורים נגמר הכפרה ואמר סלחתי. והוא על ידי תשובה במ' יום שעל זה נתקן ימי אלול לתשובה מיראה. וכמו כן בחדש אדר מאהבה ושמחה זוכין לתשובה ועל ידי שנתקן העשיה לכן המצוה במשתה ושמחה:

[תר"מ]

בפסוק (אסתר ד, ז) ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול כו'. שזה חרה למרדכי הצדיק מה שיהיה להרשע נדיבות כזה. וזה אי אפשר בלתי שפלות בני ישראל. שכפי מה שרפו ידיהן מלהתנדב להבורא יתברך. כך נמצא אצל הרשעים. כי באמת הנדיבות של ישראל הוא. כי באמת לא נתקבל מהמן. ולא גרם הכסף הגזירה. רק מה שאמר לשקול על זה נתעצב הצדיק:

מה שכפל ושילש במגילה ובבזה לא שלחו כו' ידם (אסתר ט, י; טו; טז). נראה שהיה תיקון מה שהניחו שאול ובני ישראל מעמלקים כמו שכתוב שם (שמואל א טו, טו)

⁴ שמור' כו, ט, עיין שנת תרל"ו הערה 6.

⁵ תיקון' כא, נו ע"ב.

¹ "שבועה נשבע הקב"ה ואמר: כסאי כסאי, ימיני ימיני, אם יבואו גרים מכל אמות העולם אני מקבלן וזרעו של עמלק אני מקבלו לעולם..." (תנחומא כי תצא, יא) ונקודה זו צריכה באור כי בגיטין נו ע"א נאמר: "מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק" ומשמע שהתגירו, וכן הרמב"ם (הל'

(למען) לזבוח לה'. וה' יתברך לא חפץ שיתקרב שום דבר מעמלק ימ"ש להקדושה. לכן איתא¹ שאין לקבל גרים מן עמלק. ולכן אם כי כתב (אסתר ח, יא) שללם לבו. היה נסיון לבני ישראל שיזכרו שנאת עמלק. ואף שהיה בכחם לבו ולקרב להקדושה גם כן ניצוצות מהם. קיימו רצון התורה למחות זכר עמלק. וכי ה' יתברך שילם לעמלק כמדתו. כי כל האומות אם כי חוטאים גם כן. אבל רוצין להיות להם שייכות להקדושה. ועמלק נתיצב על הדרך להחטיא את בני ישראל ולמרוד במקום. לכן לא יהיה לו זכר לעולם בתוך בני ישראל!:

איתא בגמרא² חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו'. שמעתי בזה מילין מפה קדוש מו"ז ז"ל לעלות עד למעלה מעץ הדעת טוב ורע. ואיני זוכר הדברים על בורין. אבל נראה תורף הדברים דכתיב (אסתר ה, יד) עץ גבוה חמשים אמה והם כל מדריגות השערי טומאה שיש מ"ט פנים טמא כו'. כי כח של עמלק נמצא בכל המדריגות. אבל באמת שער הנ' של הקדושה. שם לא יש ב' הדרכים. רק כולו טוב. כי שם שורש האחדות. ועל זה כתיב (שמות יז, יא) כאשר ירים משה ידו לשער הנ' ועץ החיים שהיא התורה. ולכן כשנתעורר כח משה רבינו ע"ה שהוא שר התורה יש מפלה לעמלק. לכן איתא³ שבפורים קבלו התורה כו'. והיינו התגלות עץ החיים. ושם נקרא דלא ידע בין ארור כו'. שאין שם שום אחיזה לסטרא אחרא כלל. כי הוא שורש האחדות כנ"ל: בסומי הם הריחות מבשמים שנתמלא העולם בעשרת הדברות⁴. ומו"ז

איטורי ביאה פי"ב, הל' יז-כח) שדן בגיור עכו"ם אינו מזכיר כלל את המגבלה של עמלק, ע"ש.

² שבת פח ע"א.

³ "אמר רבא אף על פי כן, הדר קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב 'קיימו וקבלו היהודים' קיימו מה שקיבלו כבר" (שבת פח ע"א).

⁴ שבת פח ע"ב.